

Sygn. akt VIII P 833/08

POSTANOWIENIE

Dnia 17 lipca 2009 r.

Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie , VIII Wydział Pracy Ubezpieczeń Społecznych (ul. Marszałkowska 82, 00-517 Warszawa, Rzeczpospolita Polska)

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Rejonowego Dorota C.

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2009 r. na posiedzeniu niejawnym sprawy

z powództwa Artura W. reprezentowanego przez adwokata Marcina K.

przeciwko M. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W., reprezentowanej przez adwokata Łukasza C.

o odszkodowanie za tytułu umowy o zakazie konkurencji

w przedmiocie skierowania pytania prejudycjalnego do Europejskiego Trybunału Wspólnot Europejskich

postanawia:

zwrócić się do Europejskiego Trybunału Wspólnot Europejskich z pytaniem prejudycjalnym następującej treści:

„Czy Sąd wezwany ma prawo żądać od Sądu wzywającego zaliczki na poczet należności świadka lub zwrotu należności wypłaconych świadkowi przesłuchiwanemu na podstawie Rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001 z 28 maja 2001 r. dotyczącego współpracy między Sądami Państw Członkowskich przy przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych i handlowych czy też powinien pokryć je z własnych środków finansowych ?”

UZASADNIENIE

Sąd wzywający: Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia, sygnatura akt VIII P 833/08 'Oz' 1462/08
(adres: ul. Marszałkowska 82, 00-517 Warszawa, Polska)

Sąd wezwany: Dublin Metropolitan District Court, numer sprawy Ref. No DMD/FE/5/2009 (adres:
Dolphin House, East Essex Street, Dublin 2, Ireland)

Przedmiot wniosku: przesłuchanie świadka Richarda D.

Stan faktyczny

1. Wpływ wniosku do Sądu wezwanego nastąpił w dniu 6 stycznia 2009 r.
2. Pismem z dnia 12 stycznia 2009 r. przy użyciu formularza B Sąd wezwany wystąpił do Sądu wzywającego o przekazanie kwoty 40 euro tytułem pokrycia kosztów świadka.
3. Sąd wzywający zakwestionował zasadność otrzymanego wezwania. W toku wymiany korespondencji e-mail podtrzymano pierwotnie zaprezentowane stanowiska.
4. Interwencja polskiego organu centralnego (Ministerstwa Sprawiedliwości) wystosowania na prośbę Sądu wzywającego nie przyniosła rezultatu. W ocenie Sądu wezwanego oraz irlandzkiego organu centralnego zakaz pobierania opłat wyrażony w art.18 ust. 1 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. nie dotyczy należności świadków. Zgodnie z irlandzkim prawem krajowym świadkowi przysługuje zwrot należności. Prawo to ma zastosowanie w sprawie ponieważ zgodnie z art. 10 ust. 2 cytowanego Rozporządzenia przeprowadzenie dowodu następuje w oparciu prawo sądu wezwanego. Skoro zatem art. 18 ust. 2 i ust. 3 nie zawierają żadnych postanowień co do zwrotu należności świadków to można żądać od sądu wzywającego zwrotu kosztów świadków. Irlandzki organ centralny powołał się również na podobną praktykę stosowaną w Anglii i Walii.

W ocenie Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie stanowisko wyrażone przez Sąd wezwany oraz irlandzki organ centralny nie jest uzasadnione. Zdaniem Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie nie budzi wątpliwości, iż nie "można pozbawić świadka możliwości uzyskania zwrotu kosztów związanych ze stawiennictwem w sądzie natomiast, istota zagadnienia sprowadza się do rozważenia 3 kwestii:

- 1, w pierwszej kolejności, który Sąd - wzywający czy też wezwany - ma obowiązek przyznać świadkowi zwrot należności,

2, czy w sprawie, w której Sąd wezwany przyzna świadkowi zwrot należności istnieje możliwość żądania zwrotu tych kosztów od Sądu wzywającego,

3, czy dopuszczalne jest uzależnienie wykonania wniosku od zapłaty zaliczki na poczet należności świadka.

1 . Zgodnie z art. 10 ust. 2 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1206/2001 z dnia 28 maja 2001 r. wykonanie wniosku następuje zgodnie z prawem obowiązującym w państwie „wykonania” wniosku. W świetle treści tego przepisu uzasadniony jest wniosek, iż o tym czy sąd wezwany ma obowiązek przyznać świadkowi zwrot należności decyduje prawo krajowe, ponieważ rozporządzenie nr 1206/2001 nie zawiera żadnych postanowień dotyczących przyznawania świadkowi zwrotu należności.

Jakkolwiek strona irlandzka nie powołała się na konkretny przepis prawa, jednakże z treści jej stanowiska wynika, iż prawdopodobnie Sąd irlandzki jest obowiązany przyznać świadkowi zwrot należności.

Analogiczne rozwiązanie zostało przewidziane w prawie polskim. Możliwość ubiegania się przez świadka o zwrot kosztów związanych ze stawiennictwem w Sądzie przewiduje art. 85 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. *o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (Dziennik Ustaw z 2005 r., Nr 167, poz. 1398 z późniejszymi zmianami). Zważywszy, że art. 93 tej ustawy nakłada obowiązek niezwłocznej wypłaty przyznanej należności usprawiedliwiony jest wniosek, iż Sąd wezwany jest uprawniony (a nawet obowiązany) do przyznania świadkowi zwrotu należności. Pogląd ten znajduje dodatkowe uzasadnienie w treści § 101 ust. 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. *Regulamin urzędowania Sądów powszechnych* (Dziennik Ustaw z 2007 r. Nr 38 poz. 249) regulującym zasady rozliczeń pomiędzy sądem wezwanym, a sądem wzywającym, wskazującym, iż „Jeżeli sąd wezwany przyznał osobom biorącym udział w postępowaniu wynagrodzenie lub zwrot kosztów podróży, powinien wypłacić je z zaliczki na wydatki, a w razie braku zaliczki ze środków budżetowych Skarbu Państwa i w takim przypadku dołączyć do akt sprawy wezwanie o zwrot tych wydatków przez Sąd wzywający, zachowując wymogi dotyczące określenia wydatków zawarte w odrębnych przepisach”.

2. W naszej ocenie kwestia „wzajemnych rozliczeń” pomiędzy Sądem wezwanym a Sądem wzywającym jest kompleksowo uregulowana w art. 18 Rozporządzenia. Wynika to z analizy gramatycznej art. 18 ust. 1 i ust. 2, który przewiduje tylko 3 wyjątki od generalnej

zasady zakazującej pobierania jakichkolwiek opłat lub kosztów. Artykuł 10 ust. 2, jako norma o charakterze ogólnym, nie znajduje zatem zastosowania do „rozliczeń” pomiędzy Sądem wezwanym a Sądem wzywającym. W tym stanie rzeczy, nawet jeśli irlandzkie prawo krajowe przewiduje obowiązek żądania zwrotu należności świadka od Sądu wzywającego, to zgodnie z zasadą pierwszeństwa prawa wspólnotowego te przepisy prawa krajowego nie mają zastosowania w sprawie. Wydaję się zatem, że poza należnościami biegłych i tłumaczy oraz kosztami związanymi z zastosowaniem na wniosek sądu wzywającego specjalnej procedury (art. 10 ust.3) lub szczególnych technologii komunikacyjnej (art. 10 ust.4), nie istnieje możliwość żądania zwrotu jakichkolwiek innych opłat i kosztów od sądu wzywającego. Za takim stanowiskiem przemawia też treść pkt 16 preambuły.

Takie stanowisko jest spójne z prawem polskim. Zgodnie z § 53 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2002 r. *w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych* (Dziennik Ustaw z 2002, Nr 17, poz. 164 z późniejszymi zmianami) koszty powstałe w związku z udzieleniem pomocy prawnej ustala się w złotych polskich. Koszty te pokrywa Skarb Państwa. Po wykonaniu wniosku sąd żąda zwrotu kosztów w walucie polskiej lub w walucie wymiennej stanowiącej równowartość kwoty w walucie polskiej. Zwrotu kosztów nie żąda się, jeżeli umowa międzynarodowa zapewnia bezpłatne udzielanie pomocy prawnej. Takie samo stanowisko należy zająć, jeśli bezpłatne udzielanie pomocy prawnej przewidują przepisy prawa wspólnotowego (§ 2 w/w rozporządzenia).

3. Należy też dodać, iż stanowisko strony irlandzkiej narusza przepisy rozporządzenia nawet gdyby przyjąć, że istnieje możliwość żądania od sądu wzywającego należności świadka.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 Rozporządzenia termin do wykonania wniosku wynosi 90 dni. Stosownie zaś do treści art. 18 ust. 3 *in fine* Sąd wezwany nie jest uprawniony do uzależnienia wykonania wniosku od wpłaty depozytu lub zaliczki na poczet zwrotu należności świadka (z wyjątkiem zaliczki na poczet opinii biegłego). Podobnie nie uiszczenie zaliczki na poczet zwrotu należności świadka nie może stanowić podstawy do odmowy wykonania wniosku (taka możliwość istnieje wyłącznie w wypadku braku zaliczki na poczet zwrotu kosztów opinii biegłego żądanej na podstawie art. 18 ust.3).

W tym stanie rzeczy pomimo odmiennego stanowiska na temat zwrotu należności świadka wniosek powinien zostać wykonany przez stronę irlandzką do dnia 12 kwietnia 2009 r. Przyjęcie odmiennego stanowiska w tym względzie niweczy cele rozporządzenia wymienione w pkt 2 i 11 preambuły.

Konkludując, w ocenie Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie tryb i zasady przyznawania świadkowi zwrotu należności reguluje prawo krajowe z mocy art. 10 ust. 2. W razie przyznania zwrotu tych kosztów przez Sąd wezwany w oparciu o prawo krajowe, Sąd ten nie ma możliwości żądania zwrotu tych kosztów od Sądu wzywającego, z uwagi na zakaz wynikający z art. 18 ust. 1. W tym zakresie każde państwo ponosi koszty poniesione przez własne Sądy. Przepisy rozporządzenia wykluczają możliwość żądania uiszczenia zaliczki na poczet należności świadka, a brak takiej zaliczki w żadnym wypadku nie może stanowić podstawy odmowy wykonania wniosku.

Można dodać, iż stanowisko zbieżne do poglądu strony polskiej jest również prezentowane na tle Konwencji Haskiej z 18 marca 1970 r. *o przeprowadzaniu dowodów w sprawach cywilnych i handlowych*.

Istotne przepisy rozporządzenia:

Preambuła:

(11) Aby zapewnić skuteczność niniejszego rozporządzenia, możliwość odmowy wykonania wniosku o przeprowadzenie dowodów powinna być ograniczona do ściśle ograniczonych sytuacji.

(12) Sąd wezwany powinien wykonać wniosek zgodnie z prawem jego Państwa Członkowskiego.

(16) Wykonanie wniosku, zgodnie z art. 10, nie powinno powodować powstania roszczeń o zwrot jakichkolwiek opłat lub kosztów. Niemniej jednak, jeżeli sąd wezwany zażąda zwrotu, to wynagrodzenia biegłych i tłumaczy, a także koszty związane ze stosowaniem art. 10 ust. 3 i 4 nie powinny obciążać tego sądu i powinny zostać zwrócone. W takim przypadku sąd wzywający powinien podjąć niezbędne środki, aby bezzwłocznie zapewnić zwrot. Jeśli potrzebna jest opinia biegłego, sąd wezwany, przed przystąpieniem do przeprowadzania dowodu, może zwrócić się do sądu wzywającego

o złożenie depozytu lub wpłacenie zaliczki w związku ze spodziewanymi kosztami pozyskania takich opinii.

Artykuł 10 Przepisy ogólne dotyczące wykonania wniosku

1. Sąd wezwany wykonuje wniosek bezzwłocznie, najpóźniej w ciągu 90 dni od jego otrzymania.
2. Sąd wezwany, wykonuje wniosek zgodnie z prawem obowiązującym w jego Państwie Członkowskim.
3. Sąd wzywający, może zwrócić się o wykonanie wniosku zgodnie ze specjalną procedurą przewidzianą przez prawo jego Państwa Członkowskiego, używając w tym celu formularza A, którego wzór podany jest w załączniku. Sąd wezwany zastosuje się do takich wymogów, chyba że procedura taka jest niezgodna z prawem Państwa Członkowskiego sądu wezwanego lub występują inne poważne trudności praktyczne. Jeżeli sąd wezwany nie zastosuje się do takich wymogów na skutek jednej z powyższych przyczyn, zawiadamia o tym sąd wzywający, używając w tym celu formularza E, którego wzór podany jest w załączniku.
4. Sąd wzywający może zwrócić się do sądu wezwanego o korzystanie z technik łączności przy przeprowadzaniu dowodów, w szczególności z możliwości wideokonferencji i telekonferencji (...).

Artykuł 14 Odmowa wykonania wniosku

1. Wniosek o przesłuchanie osoby nie będzie wykonany, jeśli dana osoba skorzysta z prawa do odmowy składania zeznań lub nie może składać zeznań:
 - a) zgodnie z prawem Państwa Członkowskiego sądu wezwanego;
 - b) zgodnie z określonym we wniosku prawem Państwa Członkowskiego sądu wzywającego lub, w razie potrzeby, zgodnie z potwierdzonym na wniosek sądu wezwanego prawem Państwa Członkowskiego sądu wzywającego.
2. W uzupełnieniu podstaw, określonych w ust. 1, można odmówić wykonania wniosku tylko wtedy, gdy:
 - a) wniosek nie wchodzi w zakres niniejszego rozporządzenia jak ustalono w art. 1; lub
 - b) wykonanie wniosku zgodnie z prawem Państwa Członkowskiego sądu wezwanego nie podlega władzy sądowniczej; lub
 - c) sąd wzywający, zgodnie z art. 8, w terminie 30 dni od zwrócenia się przez sąd wezwany o uzupełnienie wniosku, nie stosuje się do żądania sądu wezwanego; lub
 - d) depozyt lub zaliczka nie zostały wpłacone, zgodnie z art. 18 ust. 3, w terminie 60 dni od zwrócenia się o wpłacenie przez sąd wezwany.

3. Sąd wezwany nie może odmówić wykonania wniosku wyłącznie na tej podstawie, że na mocy prawa jego Państwa Członkowskiego, sąd tego państwa posiada wyłączną jurysdykcję w danej sprawie lub, że prawo tego Państwa Członkowskiego nie dopuszcza możliwości postępowania w tej sprawie.

4. Jeżeli odmówiono wykonania wniosku na podstawie jednego z powodów określonych w ust. 2, sąd wezwany powiadamia o tym sąd wzywający w ciągu 60 dni od otrzymania wniosku, używając w tym celu formularza H, którego wzór podany jest w załączniku.

Artykuł 18 Koszty

1. Wykonanie wniosku, zgodnie z art. 10, nie powoduje powstania roszczeń o zwrot jakichkolwiek opłat lub kosztów.

2. Niemniej jednak, jeżeli sąd wezwany wymaga tego, Sąd wzywający zapewnia zwrot, bez opóźnienia wynagrodzeń wypłaconych biegłym i tłumaczom, oraz kosztów wynikłych w związku ze stosowaniem art. 10 ust. 3 i 4. Obowiązek pokrycia wynagrodzeń lub kosztów, regulowany jest przez prawo Państwa Członkowskiego sądu wzywającego.

3. W przypadku konieczności wydania opinii przez biegłego, Sąd wezwany może przed wykonaniem wniosku, zwrócić się do sądu wzywającego o złożenie odpowiedniego depozytu lub zaliczki na żądane opłaty. We wszystkich innych przypadkach, depozyt lub zaliczka nie są warunkami wykonania wniosku.

Depozyt lub zaliczka wpłacane są przez strony, jeśli jest to przewidziane przez prawo Państwa Członkowskiego Sądu wzywającego.

Wobec powyższego stanu faktycznego sprawy zadanie pytania prejudycjalnego stało się konieczne i uzasadnione.